

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра країнознавства та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

«28» вересня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

для студентів

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	Магістр
освітній програма	Туризм
спеціалізація	Міжнародний туризм
вид дисципліни	Обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2018/2019
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: **Сировець Сергій Юрійович**, кандидат географічних наук, доцент кафедри
країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20 19 /20 20 н.р. Пасюк В.Ф. «10» 09 20 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ /20 ___ н.р. ( ) « ___ » ___ 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: **Сировець Сергій Юрійович**, кандидат географічних наук, доцент кафедри
країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри країнознавства та туризму

 О.О. Любіцева

Протокол № 1 від «03» вересня 2018 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «28» вересня 2018 року №2

Голова науково-методичної комісії

С.П.Запотоцький

« _____ » _____ 20 _____ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з теоретичними основами та практичними рекомендаціями щодо організації взаємодії суспільства і природного середовища, реалізації систему заходів, спрямованих на освоєння, використання, перетворення, відновлення і охорону природних ресурсів, і відображає зв'язки між виробництвом, населенням і оточуючим середовищем.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Організація послуг», «Туроперейтинг», «Організація діяльності туристичного підприємства», «Основи економіки туризму», «Стандартизація та сертифікація послуг в туризмі та курортній справі», «Регулювання туристичної діяльності», «Маркетинг», «Менеджмент», «Економіка туристичної фірми», «Правознавство та «Фінанси».

2. Володіти навичками аналізу, синтезу, моделювання ситуації, прогнозування, порівняння.

3. Анотація навчальної дисципліни: дана навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних і методологічних засад створення рекреаційного природокористування. Розглядаються умови екстенсивної та інтенсивної взаємодії суспільства і природи, планомірного використання природних багатств для задоволення потреб, тобто в організації особливого виду природокористування – рекреаційного; формуються напрямки вирішення питань оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування в регіональному розрізі; аналізуються вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників. Особлива увага присвячується єдності таких процесів, як організація рекреації населення з використанням природних ресурсів і умов, передбачення змін стану оточуючого середовища під впливом рекреаційної діяльності, задоволення потреб населення в природних рекреаційних ресурсах і відновлення робочої сили.

4. Завдання (навчальні цілі) – ознайомити студентів з основними досягненнями теорії та практики рекреаційно-туристичного природокористування; ознайомити з нормативно-правовою базою з питань рекреаційно-туристичного природокористування; ознайомити з факторами, які впливають на якість рекреаційно-туристичного природокористування; з методами оцінки рекреаційно-туристичних ресурсів; навчити організувати роботу щодо забезпечення якості рекреаційно-туристичного природокористування шляхом розробки та впровадження систем якості у відповідності з рекомендаціями міжнародних стандартів ISO, дати рекомендації щодо забезпечення ефективного функціонування та вдосконалення систем якості; ознайомити з прийомами та методами стандартизації, з порядком здійснення сертифікації туристичної діяльності; ознайомити із сучасними методами управління якістю в сфері рекреаційно-туристичного природокористування.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології рекреаційно-туристичної діяльності в контексті рекреаційно-	лекція, семінарське заняття	бліц опитування, тест, виступ на семінарі,	до 4%

	туристичного природокористування та застосовувати їх у професійній діяльності		<i>презентація, контрольні роботи, екзамен</i>	
1.2	ФК 2. Здатність до обґрунтування напрямків вирішення оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування відповідно до регіональних, національних та міжнародних рівнів.	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
1.3	ФК 6. Здатність до організації та управління проектами з рекреаційно-туристичного природокористування	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
1.4	ЗК 6. Уміння створення та проектування територій природно-заповідного фонду	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
1.5	ФК 11. Здатність до управління інформацією з питань збалансованого розвитку природних, економічних, та соціальних підсистем в системі рекреаційно-туристичного природокористування	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
2.1	ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності	<i>семінарське заняття</i>	<i>виступ на семінарі, бліц опитування, бесіда, дискусія, індивідуальні завдання, екзамен</i>	до 4%
2.2	ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку з урахуванням сталого розвитку території	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.3	ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності в природоохоронній діяльності	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.4	ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.5	ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.6	ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві з урахуванням потреб сталого розвитку	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.7	ЗК 6. Уміння розробляти природоохоронні проекти та управляти ними	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.8	ФК 11. Здатність до управління інформацією	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.1	ФК 12. Здатність до туристичної	<i>лекція,</i>	<i>участь в</i>	до 4%

	діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку з збереженням рекреаційно-туристичних ресурсів та сталим розвитком території	<i>семінарське заняття, бесіда, дискусія</i>	<i>дискусія та бесідах, презентація</i>	
3.2	ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів туристичної діяльності	<i>лекція, семінарське заняття, бесіда, дискусія</i>		до 4%
3.3	ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.4	ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.5	ЗК 6. Уміння розробляти проекти сталого розвитку та управляти ними	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.6	ФК 11. Здатність до управління інформацією	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
4.1	ФК 12. Здатність до туристичної діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку	<i>семінарське заняття</i>	<i>презентація, дискусія, екзамен</i>	до 4%
4.2	ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	<i>семінарське заняття, дискусія, робота в малих групах</i>		
4.3	ФК 6. Здатність до оцінювання та управління рекреаційно-туристичною діяльністю на локальному та регіональному рівнях з врахуванням відтворення	<i>семінарське заняття, робота в малих групах</i>		
4.4	ЗК 6. Уміння розробляти проекти та управляти ними в контексті міжнародних природоохоронних конвенцій та угод	<i>семінарське заняття, робота в малих групах</i>		до 4%
4.5	ФК 11. Здатність до створення систем транскордонних природоохоронних територій	<i>семінарське заняття</i>		до 4%

Примітка: 1% = 1 балу

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	
	Програмні результати навчання (назва)																								
РН1) Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації	+					+																			
РН4) Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку		+					+							+							+				
РН5) Здатність оцінювати проекти в галузі рекреаційно-туристичного природокористування, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку сталого розвитку в сфері рекреаційно-туристичного природокористування		+					+	+	+	+					+	+	+					+	+		

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами роботи на семінарах, написання двох підсумкових контрольних робіт, бліц опитувань, тестів, підготовки презентації та виконання індивідуального завдання.

- семестрове оцінювання:

1. Робота на семінарах (РН 1.1-4.3) – 15 балів / 10 балів
2. Підсумкові контрольні роботи (тест + відкриті запитання) (РН 1.1.-2.8, 4.1.-4.3) – 20 балів / 12 балів
3. Презентація (РН 2.8, 3.3-4.3) – 10 балів / 6 балів
4. Індивідуальне завдання (РН 4.1-4.3) – 5 балів / 3 балів
5. Бліц-опитування (РН 1.1.-1.9, 2.4) – 10 балів / 5 балів

- **підсумкове оцінювання** у формі екзамену. Екзамен проводиться в письмово-усній формі.

Максимальна кількість балів на екзамені – **40 балів**, **мінімальна** кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% від максимальних балів, що відводяться на екзамен). У випадку коли студент на екзамені набрав менше вказаної кількості балів вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), в екзаменаційній відомості у колонці “бали за екзамен” ставиться “0”, а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Студенти, які набрали впродовж семестру меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів, до складання екзамену не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до екзамену – 36 балів.

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>36</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів роботи, включаючи і самостійну роботу.

У курсі передбачено дві змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять, передбачені індивідуальні завдання з проблематики дисципліни. Завершується дисципліна складанням екзамену.

Упродовж семестру після завершення відповідних тем (див. тематичний план дисципліни) проводяться підсумкові контрольні роботи (перша включає теми 1-5, друга – 6-10). Підсумкові контрольні роботи проводяться у формі тестів та відкритих запитань і покликані виявити знання і навички отримані при опануванні відповідних тем.

На лекціях та семінарських заняттях для виявлення рівня засвоєння відповідних знань впродовж семестру проводять бліц опитування, які у підсумку формують до 10% оцінки.

Семінарські заняття проходять згідно робочої навчальної програми за передбаченим розкладом. Робота на семінарі оцінюється день в день. Відпрацювання пропущених семінарів не передбачається.

Робота під час семінару також включає:

- участь в обговореннях актуальних теоретичних і прикладних проблем дисципліни та подання результатів виконаних індивідуальних завдань (до 5 балів сумарно; за розкладом семінарських занять; виконані індивідуальні завдання подаються і оцінюються день в день);
- презентацію (1 презентація, яка оцінюється у макс. 10 балів; презентації відбуваються за розкладом семінарських занять, тематика і графік презентацій узгоджується попередньо). Оцінювання презентації відбувається за такими критеріями:
  - змістовна частина і розкриття теми – до 5 балів;
  - мультимедійна складова і подача результатів дослідження – до 3 балів;
  - відповіді на запитання – до 2 балів.

Умови проведення екзамену подані вище.

7.3.Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні засади рекреаційно-туристичного природокористування				
1	Вступ. Тема 1. Поняття про рекреаційно-туристичне природокористування : зміст, визначення та об'єкти дослідження.	2	1	57
	Контрольна робота		1	
<i>Змістовий модуль 2.</i> Організаційно-правові засади рекреаційно-туристичного природокористування				
1	Тема 2. Створення та проектування територій рекреаційно-туристичного призначення з урахуванням сталого розвитку	1	0,5	30
2	Тема 3 Стратегічні напрями розвитку регіонального рекреаційно-туристичного природокористування	1	0,5	27
	Контрольна робота		1	
	ВСЬОГО	4	2	114

Примітка: слід зазначити теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – **4 год.**

Практичні заняття – **2 год.**

Самостійна робота – **114 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

А) Основні:

1. Бабарицька В.К. Туристична діяльність кінця ХХ - початку ХХІ ст. і концепція сталого розвитку // Україна: географічні проблеми сталого розвитку: Зб. наук. праць. - К.: Обрії, 2004. - Т.3. - С.103-104.
2. Боков В.О., Соцкова Л.М., Яковенко І.М. Шляхи вирішення проблем регіонального природокористування / Проблеми раціонального використання, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу Української РСР. Тез. 1 Респ. наук. конф. – Черновці, 1991. – С. 11-13 (особистий внесок – аналіз проблем природокористування, с. 11).
3. Блага М.М. Эколого-рекреационная эффективность природопользования: основные факторы // Україна: географічні проблеми сталого розвитку: Зб. наук. праць. - К.: Обрії, 2004. - Т.3. - С.185-187.
4. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: Місце і простір. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – Том.1. – 431 с.
5. Гродзинський М.Д. Міжнародний проект FREEWAT з планування та управління водними ресурсами: цілі та процес реалізації / М. Д. Гродзинський, Д. В. Свідзінська, Д. В. Глотка, А. М. Тішаєва // Український географічний журнал. - 2016. - № 4. - С. 17-21. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UGJ_2016_4_5
6. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія / М. Д. Гродзинський. – Київ : Знання, 2014. – 550 с. – (Університетський підручник).
7. Исаченко А.Г. Избранные труды (К 90-летию со дня рождения). – Санкт-Петербург: Изд-во «ВВМ», 2012. – С. 311-328.
8. Любіцева О.О. Потенціал рекреаційний /Екологічна енциклопедія. – Т.3.–К., 2008. – С.129–130.
9. Мельник А.В. Ландшафтно-краєзнавчі дослідження – перспективний напрям наукового ландшафтознавства // Фізична географія та геоморфологія, 2013 – Вип. 3 (71). – С. 6-8.
10. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. - К.: КНТЕУ, 2009. - 463 с.
11. Яковенко І.М. Рекреаційне природопольовання: методологія і методика досліджень. - Симферополь, «Таврія», 2003. - 335с.
12. Яковенко І. М. Теоретико-методологічні основи рекреаційного природокористування (суспільно-географічне дослідження): дис... д-ра геогр. наук: 11.00.02 / НАН України; Інститут географії. - К., 2004. - 31 с.

Б) Додаткові:

1. Antrop M. (2000). Geography and landscape science. Belgian Journal of Geography. Belgeo special issue. 29th International Geographical Congress, Vol.1, 4, 9-35. <https://belgeo.revues.org/13975>
2. Геттнер А. География, ее история, сущность и методы. – Москва-Ленинград: Госиздат, 1930. – 416 с.
3. Данилишин Б.М. Природноресурсная рента и рентная политика в Украине. Экономика Украины. 2003. № 4. С. 4–11
4. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
5. Закон України «Про туризм»
6. Кілінська, К. Й. Методичні підходи до вивчення рекреаційно-туристичного природокористування (на прикладі території Карпато-Подільського регіону України) / К. Й. Кілінська // Сучасні тенденції розвитку туризму : зб. тез доповідей ІV Всеукр. наук.-практ. конф. / [редкол.: Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2016. – Ч. 1. – С. 47-49.
7. Мильков Ф. Н. Ландшафтная география и вопросы практики. – М.: Мысль, 1966. – 255 с.

8. Николаев В.А. Проблемы регионального ландшафтоведения. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. – 160 с.
9. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Любіцева О.О. та ін. Стратегія сталого розвитку туризму в Україні: географічний підхід // Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. – К.: Обрії, 2008. – Т.1. – С.191-199.
10. Тролль К. Ландшафтная экология (геоэкология) и биогеоценология: Терминологическое исследование // Изв. АН СССР. Сер. География. – 1972. – № 3. – С. 114-120.
11. Тютюнник Ю.Г. Проліферація поняття «ландшафт»: чому вона походить і як до неї відносяться географам? // Известия Русск. Геогр. О-ва, 2013. – Т. 145. – № 5. – С. 66-78.
12. Яковенко І.М. Картографічне забезпечення концепції регіонального рекреаційного природокористування // Український географічний журнал. – 2002. – №1. – С. 70-76.
13. Яковенко І.М. Інтегративно-географічний підхід в опрацюванні регіональної концепції розвитку рекреаційного природокористування // Український географічний журнал. – 2002. – №3. – С. 56-62.
14. Яковенко І.М. Принципи і механізм географічного обґрунтування концепції сталого розвитку регіонального рекреаційного природокористування / Регіональні екологічні проблеми. Зб. наук. праць. – К.: ВГЛ “Обрії”, 2002. – С. 333-336.
15. Яковенко І.М. Про зміст і методику розробки комплексної картографічної моделі регіонального рекреаційного природокористування // Український географічний журнал. – 2003. – №2. – С. 38-43.
16. Richling A. (1983). Subject of Study in Complex Physical Geography (Landscape Geography). *GeoJournal*, Vol. 72, 185–187.
17. Rossetto R., Borsi I., Foglia L. (2015). FREEWAT: FREE and open source software tools for WATER resource management. *Rendiconti Online Società Geologica Italiana*, Vol. 35, 1, 252-255.

10. ПРИКЛАДИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Білет № 1

- 1.** Теоретичні та прикладні питання рекреаційно-туристичного природокористування в місті (за вибором студента).
- 2.** Сутність рекреаційно-туристичного природокористування в працях Ю.Веденіна.
- 3.** Основні напрямки вирішення питань оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування в Дніпропетровській області.

Білет № 2

- 1.** Теоретичні та прикладні питання рекреаційно-туристичного природокористування в країні (за вибором студента).
- 2.** Основні напрямки вирішення питань оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування в Полтавській області.
- 3.** Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників.